

УДК 343.14

Н. В. Глинська, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник сектору дослідження проблем слідчо-прокурорської та судової діяльності Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЯКІСНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ

У статті розглянуті основні правила, дотримання яких є принциповим для ефективного здійснення діяльності із забезпечення відповідності кримінальних процесуальних рішень стандартам їх доброякісності. У цьому контексті особливо увагу приділено проблемі забезпечення оптимального балансу між втручанням у правозастосовний процес контролюючих органів та процесуальною незалежністю осіб, що ухвалюють кримінальні процесуальні рішення.

Ключові слова: стандарти, доброякісність, кримінальне процесуальне рішення, особи, що приймають процесуальні рішення, контролюючі органи, правила забезпечення доброякісності.

Постановка проблеми. З позиції правозахисної орієнтації сучасного кримінального процесу, основним пріоритетом якого є захист і охорона прав, свобод і законних інтересів його учасників, забезпечення доброякісності кримінального процесуального рішення (далі – КПП) як високого ступеня його відповідності комплексу вимог, що до нього ставляться (законності, обґрунтованості та справедливості тощо), є одним з основних засобів вирішення завдань кримінального провадження.

З огляду на викладене предметом самостійного комплексного дослідження в аспекті означеної проблематики має стати концептуальна розробка механізму забезпечення доброякісності КПП (далі – ЗДКПП), одним із ключових питань якого є правила здійснення цієї діяльності.

Констатуючи ступінь наукової розробки цієї проблематики, слід указати на те, що стосовно сфери правозастосовної діяльності проб-

лема забезпечення доброякісності її результату є малорозробленою як у загальнотеоретичній, так і у кримінальній процесуальній літературі. Окремі її аспекти розглядалися в науці в основному в контексті дослідження проблем ефективності правозастосування, що пояснюється їх тісним взаємозв'язком. До комплексного дослідження проблеми якості кримінально-процесуальної діяльності звертались у своїх працях *О. Я. Баєв, О. Г. Бенер, В. І. Власов, Т. Г. Морщакова, К. В. Степанов*. Питання щодо ЗДКПР, так само як й основних засад цієї діяльності, у спеціальній монографічній літературі не розглядалися.

Мета та завдання статті. У контексті дослідження сутності ЗДКПР визначити основні засади цієї діяльності. Для досягнення поставленої мети ставляться такі завдання: 1) сформулювати основні правила ЗДКПР; 2) охарактеризувати основні правила ЗДКПР; 3) виявити концептуальні моменти, що підлягають подальшому дослідженню для підвищення ефективності ЗДКПР.

Виклад основного змісту матеріалу. Діяльність із ЗДКПР, як і будь-яка інша, має здійснюватися не хаотично, а за певними правилами, тобто положеннями, дотримання чи врахування яких суб'єктами дає можливість очікувати закономірний результат цієї діяльності.

Одним з основних положень, що має враховуватися при здійсненні діяльності із ЗДКПР, є *комплексний підхід до дотримання стандартів доброякісності стосовно конкретного КПР*. Останній передбачає, з одного боку, орієнтацію на врахування при ухваленні КПР комплексу всіх стандартів-вимог, що до нього ставляться, з другого – остаточну індивідуалізацію таких стандартів з урахуванням різновиду КПР, що ухвалюється, та специфіки кримінального провадження, у перебігу якого ухвалюється КПР.

Усі стандарти ДКПР (далі – СДКПР) є самостійними та разом із тим тісно взаємопов'язаними між собою та взаємодоповнюючими один одного регуляторами правозастосовної діяльності. Вони у своїй сукупній дії сприяють отриманню за підсумком такої діяльності соціально цінного результату у виді КПР високої якості. У свою чергу, комплексний підхід до правозастосування потребує від осіб, що приймають рішення (далі – ОПР), необхідних знань із

принципових питань взаємозв'язку всіх існуючих СДКПР та вимог, які їх конкретизують, що є необхідною складовою методології прийняття доброякісних (законних і справедливих) КПР на будь-якому етапі кримінального провадження. Це підвищує значення забезпечення належної обізнаності правозастосувачів не лише у сфері законодавства, а й під час судового тлумачення правових норм, зокрема позицій ЄСПЛ щодо тлумачення Конвенції з захисту прав людини, що містяться в низці рішень цього судового органу, а так само актуалізує необхідність звернення ОПР до науково-практичної та довідкової літератури з метою коректного застосування права при ухваленні конкретних КПР.

Водночас СДКПР є положеннями загального порядку, що визначають мінімальні вимоги до тих чи інших властивостей КПР, залишаючи певний простір для їх індивідуалізації з урахуванням різновиду КПР, що ухвалюється, та згідно зі специфікою фактичних обставин кримінального провадження, що склалась під час прийняття КПР. Інакше кажучи, індивідуалізація СДКПР чи їх конкретизація в основному є ситуативною та передбачає синтезування (виведення) ОПР сукупності *локальних критеріїв-вимог*, яким має відповідати конкретний різновид КПР, якість якого оцінюється за допомогою інших норм кримінального процесуального законодавства (з урахуванням їх офіційного та доктринального тлумачення, а також тенденцій правозастосовної практики), та наступне (чи одночасне) їх «прив'язування» до конкретної фактичної ситуації кримінального провадження, у перебігу якого приймається КПР. Оскільки проблема конкретизації чи тлумачення загальних СДКПР «у світлі конкретних обставин провадження» вже була предметом самостійного розгляду, тут лише вкажемо на те, що такому підходу протистоїть формальне ставлення ОПР до ухвалення КПР. В юридичній літературі звертається увага на проблему формалізму кримінальної процесуальної діяльності як перепону її ефективності. Так, В. С. Зеленецький та Л. М. Лобойко наголошують на неможливості запропонувати якусь універсальну межу, що розділяє ці поняття при реалізації процесуальної діяльності. Водночас, на їх справедливу думку, у будь-якому разі «кримінально-процесуальна форма закінчується, а формалізм починається там, де законодавець

чи працівник правоохоронного органу або суд (суддя) починають здійснювати дії і приймати рішення, що є зайвими, не обумовленими потребою справедливого вирішення кримінальної справи», чи «поза врахуванням обставин конкретної кримінальної справи, того становища, в якому опинився на конкретний час провадження у кримінальній справі той чи інший її учасник». Формалізм є також наочним при «сліпому виконанні заформалізованих процедур на користь не особи, а кримінально-процесуальної форми»¹. У продовження цих тез, з якими ми цілком погоджуємося, зазначимо, що формалізм при ухваленні КПП слід убачати, зокрема, у реалізації ОПП дозволеної законом дискреції поза врахуванням індивідуальної специфіки конкретного провадження, застосуванні закону без з'ясування справжньої волі законодавця, тлумаченні оцінних понять «не в дусі» принципу верховенства права (тобто поза врахуванням пріоритетного значення забезпечення прав та свобод учасників провадження), а також узагалі в ухваленні «зайвих» КПП, що є явно надлишковими та непотрібними для ефективного вирішення завдань кримінального провадження.

Ще одним із основних правил ЗДКПП слід визнати вимогу максимізації зусиль суб'єктів цього процесу в досягненні високоякісного результату правозастосування. Ідея високоєфективної правозастосовної діяльності не може бути реалізована поза *посадовою активністю* та ініціативою суб'єктів ЗДКПП у здійсненні належних їм повноважень. Така активна позиція у реалізації своїх повноважень для слідчого, прокурора обумовлена дією принципу публічності (ст. 25 КПК), для суду – необхідністю ефективного забезпечення прав і законних інтересів учасників провадження. Вимога посадової активності для правозастосовувачів знаходить свій вираз в активізації всіх інтелектуально-праксеологічних засобів, що є необхідними для успішного здійснення правозастосовної діяльності на кожному з її етапів; для контролюючих органів – у своєчасній та оперативній реалізації належних останнім контрольних повноважень та підвищенні стандартів вимогливості до діяльності під-

¹ Проблеми забезпечення ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні : монографія / В. І. Борисов, В. С. Зеленецький, Н. В. Сібілова та ін. ; за заг. ред. В. І. Борисова, В. С. Зеленецького. – Х. : Право, 2010. – С. 239–240.

контрольних органів. Звичайно, межі повноважень різних СЗДКПР (основних та допоміжних) мають специфіку залежно від функціональної спрямованості їх діяльності. Але в будь-якому випадку всі правозастосувачі та контролюючі органи та посадові особи мають ефективно використовувати належний їм арсенал повноважень із тим, щоб забезпечити відповідність ухваленого КПР усім стандартам його доброякісності.

У контексті положення, що розглядається, не можна залишити поза увагою питання щодо певної обмеженості доказової ініціативи суду в змагальному процесі. Слідчий суддя та суд для якісного здійснення функції судового контролю та правосуддя, що передбачає, зокрема, ухвалення законних, обґрунтованих та справедливих КПР, наділені правом ініціативного дослідження фактичних матеріалів, заслуховування учасників провадження, що дозволяє з'ясувати суттєві обставини кримінального провадження та сформулювати внутрішнє переконання щодо суті вирішуваного ним питання. Так, зокрема, як показує аналіз КПК, у головному судовому провадженні як за ініціативою сторін, так і за ініціативою суду може проводитися низка судово-слідчих дій: експертиза в порядку ч. 2 ст. 332 КПК, допити обвинуваченого (ст. 351 КПК), свідка (ст. 352 КПК), потерпілого (ст. 253 КПК) та експерта у суді (ч. 1 ст. 356 КПК), пред'явлення для впізнання (ст. 355 КПК), дослідження речових доказів (ст. 357 КПК), дослідження документів (ст. 358 КПК), дослідження звуко- і відеозаписів (ст. 359 КПК), огляд на місці (ст. 361 КПК). Ініціювання проведення таких дій судом слід розцінювати як намагання суду усунути всі сумніви, що перешкоджають ухваленню законного, обґрунтованого та справедливого КПР. У той самий час суддя позбавлений ініціативи щодо проведення додаткових слідчих процесуальних дій, спрямованих на отримання нових матеріалів. Узагалі в змагальному процесі суддя у пізнанні обставин кримінального провадження фактично не має права вийти за межі вимог і доводів ініціатора, якщо це буде погіршувати правове становище учасників провадження, права та законні інтереси яких можуть бути обмежені через ухвалення даного КПР. Так, суд зобов'язаний проводити судовий розгляд лише в межах обвинувачення, висунутого відповідно до обвинувального акта (ч. 1 ст. 337 КПК). Єдиний випадок, коли суд з метою ухвалення

справедливого судового рішення та захисту прав людини та її основоположних свобод має право вийти за межі висунутого обвинувачення, зазначеного в обвинувальному акті, стосується зміни правової кваліфікації кримінального правопорушення, якщо це покращує становище особи, стосовно якої здійснюється кримінальне провадження (ч. 3 ст. 337 КПК). Таким чином, процесуальна форма обмежує судові пізнання тією мірою, що є необхідною для забезпечення прав особи¹.

Позитивна кооперація суб'єктів ЗДКПР. Як уже зазначалося, питанням забезпечення ухвалення в перебігу кримінального провадження високоякісних КПР піклуються різні суб'єкти кримінального провадження, через що процес ЗДКПР носить полісуб'єктний характер, який проявляється, по-перше, у колективному процесі прийняття низки КПР та, по-друге, у контрольованості процесу ухвалення КПР (в установлених у законі випадках) та наступної перевірки якості вже ухваленого КПР компетентними органами. Уявляється, що стосовно процесуальної діяльності суб'єктів кримінального провадження, що так чи інакше залучені до процесу ЗДКПР, цілком можна стверджувати, що їх діяльність (незалежно від специфіки її функціональної спрямованості) має узгоджуватися та спрямовуватися на отримання загального позитивного результату – забезпечення ухвалення високоякісного КПР, а у випадку дефектності ухваленого КПР – на своєчасне усунення недоліків якості такого КПР. Це надає права іменувати характер чи спосіб їх взаємодії як «позитивну кооперацію». Різноманітні процесуальні функції мають нібито злитися воедино заради отримання високоякісного результату правозастосування та у разі необхідності – його своєчасного корегування. Звичайно, для суб'єктів, що виконують різні процесуальні функції, працювати на один результат – нелегке завдання. Звідси виникає питання щодо необхідного рівня якості процесуальної взаємодії різних суб'єктів кримінального провадження. Успішне вирішення поставленого завдання передбачає, у свою чергу, нормативне закріплення досконалих принципів та технологій

¹ Астафьев А. Ю. Процессуальная независимость судьи как субъекта доказывания: пределы дискреционных полномочий / А. Ю. Астафьев // Вестн. Воронеж. гос. ун-та. Серия: ПРАВО. – 2013. – № 1 (14). – С. 332.

взаємодії таких суб'єктів, зокрема адекватних за обсягом та узгоджених між собою повноважень різних контролюючих суб'єктів кримінального провадження (керівника органу досудового розслідування, прокурора, слідчого судді та суду), форми контролю та нагляду як основних засобів запобігання дефектам КПП (оперативність судового контролю). На практиці необхідними є формування високих стандартів вимогливості вищих органів до якості КПП підконтрольних органів, високоефективне здійснення судового контролю та процесуального керівництва, що передбачає невідкладний (без невинуватих затримок) розгляд прокурором питання щодо затвердження рішень слідчих, своєчасний розгляд слідчим суддею клопотань сторони обвинувачення, недопущення прокурором спрямування до суду неякісного обвинувального акта та ін. Так, наприклад, оскільки прийняття низки КПП на досудовому розслідуванні має багатоетапний характер та до нього включаються різні суб'єкти, то важливою є координація їх діяльності у загальному напрямі. Це вимагає, зокрема, оперативності погодження клопотань слідчого прокурором та спрямування їх до слідчого судді, першочерговий розгляд слідчим суддею відповідних клопотань слідчих, поданих у граничний строк, тощо.

При цьому наріжним каменем у забезпеченні високоякісної позитивної кооперації всіх суб'єктів ЗДКПП є *знаходження оптимальної межі «втручання»* у процес формування внутрішнього переконання ОПП. Ідеться про знаходження оптимального балансу між двома головними чинниками високоякісного правозастосування – незалежністю та процесуальною самостійністю ОПП, з одного боку, та гарантованістю отримання належного результату у виді доброякісності КПП – з другого. Цей баланс, як правило, закладається на законодавчому рівні при регламентації процесуальної форми, його модель значною мірою залежить від того, який доктринальний підхід побудови досудового розслідування, повноважень суду у змагальному процесі та конструкції перевірочних стадій законодавець визнав найбільш соціально прийнятним і реалізував його у правових нормах.

У цьому сенсі насамперед слід зазначити, що ст. 94 КПК відносить питання оцінки достатності фактичних даних (доказів) для

встановлення тих чи інших фактичних підстав для ухвалення КПП до виключної компетенції правозастосовника, який здійснює таку оцінку за своїм внутрішнім переконанням. Причому законодавець наголошує, що «жоден доказ не має наперед встановленої сили» (ч. 2 ст. 94 КПК). По суті йдеться про принцип *свободи оцінки доказів*, що означає надання переваги розуму правозастосовника, його можливості визначати індивідуальну специфіку обставин конкретного кримінального провадження та наявні в ньому докази. Причому національне законодавство містить ряд гарантій, що «захищають» незалежність судді в цьому оціночному аспекті їхньої правозастосовної діяльності. Такими гарантіями, зокрема, є: кримінальна відповідальність за втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або домогтися винесення неправосудного рішення (ст. 376 КК); заборона для суду апеляційної інстанції у випадку процесуальної ітерації встановлювати для суду першої інстанції характер прийнятого рішення, в тому числі характер оцінки доказів (ч. 2 ст. 415 КПК). Аналогічної вимоги щодо суду касаційної інстанції та ВСУ в КПК не міститься, що обумовлюється специфікою ревізійного начала цих інстанцій (перевіряються лише питання права).

Законодавець встановлює певні обмеження щодо характеру «наказів» вищих судів з метою запобігання невинуватому втручання у подальший правозастосовний процес у суді нижчої інстанції. Так, зокрема, ч. 2 ст. 415 КПК забороняє суду апеляційної інстанції вирішувати наперед питання про доведеність чи недоведеність обвинувачення, достовірність або недостовірність доказів, переваги одних доказів над іншими, застосування судом першої інстанції того чи іншого закону України про кримінальну відповідальність та покарання. Отже, цілком зрозумілим є те, що суд першої інстанції при ухваленні ітерального судового рішення має уникати тих помилок, які були допущені у первинному рішенні та на які вказано у КПП, що є підставою для ітерації. У разі незгоди з позицією вищестоящого судового органу з певних оцінних питань, на наш погляд, суду першої інстанції слід докладніше обґрунтувати свою думку в цьому аспекті, «перестраховуючи» таким чином своє рішення від можливого скасування чи зміни. Водночас для суду вищої інстанції існує

нормативна заборона визначати характер ітерального рішення, якої, на жаль, не завжди дотримуються на практиці.

Стосовно процесуальної незалежності прокурора у формуванні свого внутрішнього переконання слід констатувати, що у певних випадках він також не позбавлений процесуального впливу на нього вищестоящого прокурора. Так, якщо в результаті судового розгляду прокурор дійде переконання, що слід відмовитися від підтримання державного обвинувачення, змінити його, висунути додаткове обвинувачення або розпочати провадження щодо юридичної особи, він повинен погодити відповідні процесуальні документи з керівником органу прокуратури, в якому він працює (ч. 1 ст. 341 КПК). Причому, якщо керівник органу прокуратури, прокурор вищого рівня відмовляє у погодженні цих рішень, він усуває від участі в судовому розгляді прокурора, який ініціював таке питання, та самостійно бере участь у ньому як прокурор або доручає участь іншому прокуророві (ч. 2 ст. 341 КПК).

І лише з певною часткою умовності можна говорити про процесуальну самостійність слідчого (ч. 5 ст. 40 КПК), зокрема у питаннях прийняття ним КПП за своїм внутрішнім переконанням. Аналіз механізму оскарження слідчим вказівок керівника органу досудового розслідування та прокурора засвідчує, що права слідчого на обстоювання перед прокурором своєї процесуальної позиції з основних питань розслідування значно звужені. На відміну від КПК 1960 р., ст. 114 якого допускала самостійність слідчого у вирішенні принципових питань досудового розслідування, що пов'язані з оцінкою доказів, ч. 4 ст. 40 чинного КПК імперативно встановлює його обов'язок виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі з усіх процесуальних питань. Невиконання слідчим законних вказівок та доручень прокурора тягне передбачену законом відповідальність.

Оптимальний характер нормативної регламентації питань взаємодії суб'єктів ЗДКПР передбачає такий розподіл повноважень між ОПР та контролюючими органами, за якого процесуальна незалежність та самостійність правозастосовника в обранні необхідного варіанта правової поведінки оптимально поєднується з підвищеним ступенем гарантованості своєчасного прийняття високоякісного

КПР та запобігання реалізації під час кримінального провадження дефектних КПР. У цьому випадку створюються сприятливі умови для найбільш ефективного функціонування всієї системи кримінального провадження: на кожному етапі провадження передбачені належні контрольно-наглядові механізми з урахуванням специфіки компетенції суб'єктів, що ведуть провадження, а ступінь відповідальності правозастосовників є узгодженим з рівнем їх незалежності у прийнятті КПР.

Перевищення меж процесуальної незалежності ОПР може призвести до неконтрольованості правозастосування, мінімізації запобігання правозастосовним помилкам, що не сприятиме ефективному кримінальному провадженню, а значне звуження таких меж – до надмірного втручання у правозастосовний процес, втрати самостійності ОПР, що може негативно позначитися на справедливості та розумності КПР, ухвалених цією особою, а отже, призвести до неефективного правозастосування.

Серед основних правил ЗДКПР слід виділити вимогу *мінімізації деструктивного впливу інших учасників провадження на отримання належного результату*. Хоча суб'єктами, які мають право ухвалювати КПР, а також здійснювати контрольні повноваження, є лише офіційні посадові особи та органи, це не означає, що на якість КПР не впливають інші його учасники (професійні та непрофесійні). Причому в одних випадках їх вплив може бути конструктивним чи позитивним, в інших – деструктивним чи негативним.

Так, звернення сторони захисту до компетентних суб'єктів провадження із вчасними та обґрунтованими клопотаннями чи скаргами ініціює процеси розгляду відповідних правових питань та ухвалення нових необхідних для ефективного вирішення завдань кримінального провадження КПР чи перевірку якості вже ухвалених КПР, що нерідко допомагає своєчасно виявити та виправити їхні дефекти. І навпаки, як свідчить практика, непоодинокими є випадки умисного затягування учасниками провадження часу на ознайомлення з матеріалами провадження, внесення необґрунтованих скарг з метою перешкоджання своєчасному вирішенню кримінально-правового спору, неявка на виклики органів досудового розслідування та суду, приховування доказової інформації тощо.

Зазначені та інші форми поведінки учасників провадження негативно впливають на процес ухвалення КПР та в змозі опосередковано знизити часові чи змістовні характеристики тих чи інших КПР. Так, затягування процесу іншими учасниками нерідко затримує ухвалення певних КПР, що обумовлює їхню несвоєчасність. Умисне подання численних необґрунтованих скарг тягне надлишкову правозастосовну діяльність і нерозумні витрати часу суб'єктів кримінального провадження. Така негативна ситуація обумовлена самою суттю кримінальної процесуальної діяльності, для якої іманентно властивими є конфлікт інтересів та протидія різних її учасників.

Водночас деструктивна поведінка не знімає з правозастосовника відповідальності за якість прийнятого рішення. Звісно, можливість ухвалення високоякісного КПР залежить не лише від добросовісності ОПР, а й від інших об'єктивних умов, що не залежать від неї, зокрема поведінки інших учасників процесу, рівня навантаження, наявності помічників, належних приміщень, оргтехніки, транспорту та інших ресурсів. Але це вже проблеми, розгляд яких виходить за межі цього дослідження. Тут лише зазначимо, що ОПР повинна зробити все від неї залежне, щоб ухвалити високоякісне КПР. Тому вони мають займати активну позицію щодо нівелювання деструктивних чинників, що перешкоджають вчасному прийняттю необхідного КПР. Так, зокрема, якщо сторона захисту обрала тактику затягування справи, то в суду є процесуальні можливості реагувати на це. Невикористання цих можливостей покладає на суд відповідальність за порушення розумних строків. Зокрема, процесуальний закон дає можливість суду завершити розгляд справи у другому (чи навіть у першому) судовому засіданні у разі неявки сторони, повідомленої належним чином про час та місце судового розгляду. Також суд уповноважений у визначених законом випадках застосовувати привід¹.

Інша річ – це ситуації, коли така поведінка учасників процесу вписується у встановлені в законі часові межі або є законною по суті. Інакше кажучи, йдеться про проблему *зловживання учасника-*

¹ Куйбіда Р. Посібник із написання судових рішень / Р. Куйбіда, О. Сироїд. – К. : Дрім Арт, 2013. – С. 41.

ми провадження своїми правами, що як частина більш загальної проблеми зловживання правом активно розробляється в процесуальній та загальноправовій літературі. Безумовно, необхідність протидії зловживанням учасниками провадження своїми правами відповідає міжнародно-правовим актам та практиці ЄСПЛ і потребує певних нормативних механізмів. Водночас розробка конкретного варіанта нормативної регламентації інституту зловживання правом потребує попереднього докладного його аналізу, що не належить до завдань цього дослідження. Але в будь-якому разі цілком зрозумілим є те, що оцінка поведінки учасника провадження як зловживання належними йому правами не може бути формалізована, адже є ситуативною та має відбуватися з урахуванням всіх обставин конкретного провадження.

Висновки. Основними правилами для ЗДКПР слід визнати: комплексний підхід до дотримання стандартів доброякісності стосовно конкретного КПР; вимогу максимізації зусиль (посадової активності) суб'єктів ЗДКПР у досягненні високоякісного результату правозастосування; позитивну кооперацію суб'єктів ЗДКПР (узгодженість їх процесуальної діяльності та спрямованість на отримання загального позитивного результату) та вимогу мінімізації деструктивного впливу інших учасників провадження на отримання належного результату. Наріжним каменем у забезпеченні високоякісної позитивної кооперації усіх суб'єктів ЗДКПР є знаходження оптимальної межі «втручання» у процес формування внутрішнього переконання ОПР. Нормативна регламентація питань взаємодії різних суб'єктів ЗДКПР передбачає такий розподіл повноважень між ОПР та контролюючими органами, при якому процесуальна незалежність і самостійність правозастосовника в обранні необхідного варіанта правової поведінки оптимально поєднується із підвищеним ступенем гарантованості своєчасного прийняття високоякісного КПР та запобігання реалізації в перебігу кримінального провадження дефектних КПР.

На жаль, у межах даної статті неможливо розкрити всі аспекти сформульованих основних правил ЗДКПР. Для цього потрібно здійснювати подальші дослідження. Останні є доцільними за такими *напрямами наукових розвідок*: 1) аналіз механізмів протидії зло-

вживанню учасниками кримінального провадження належними їм правами; 2) аналіз кримінального процесуального законодавства під кутом зору оптимальності балансу між процесуальною незалежністю суб'єктів кримінального провадження та втручанням в їх правозастосовну діяльність контролюючих органів; 3) формулювання конкретних пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності із ЗДКПР.

В статье рассматриваются основные правила, соблюдение которых принципиально для эффективного осуществления деятельности по обеспечению соответствия уголовных процессуальных решений стандартам их доброкачественности. В этом контексте особое внимание уделено проблеме оптимального баланса между вмешательством в правоприменительный процесс контролирующих органов и процессуальной независимостью лиц, принимающих уголовные процессуальные решения.

The article deals with the main rules, that are principle to the effectiveness of ensuring the compliance of criminal procedural decisions (CPD) with the good-quality standards. The author pays particular attention to the problem of optimal balance between interference in the law-enforcement process of regulatory bodies and procedural independence decision-making persons.

Рекомендовано до опублікування на засіданні сектору дослідження проблем слідчо-прокурорської та судової діяльності НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 12 від 8 вересня 2014 р.).

Рецензент – доктор юридичних наук, професор Л. М. Лобойко.